

**การศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคม
ของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม***

**THE STUDY OF BEST PRACTICE TO PARTICIPATE IN SOCIAL DEVELOPMENT
ACTIVITIES OF THE SENIOR CITIZENS CLUB, MUANG DISTRICT,
NAKHON PATHOM PROVINCE**

อิสราภรณ์ ชูช่วง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2) ศึกษาวิถีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ชมรมผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 34 ชมรม โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie and D.W. Morgan) และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย คณะกรรมการชมรม และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม รวมทั้งสิ้น 374 ทำการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากนั้นจึงศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) ถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการมีส่วนร่วมของชมรมผู้สูงอายุในการพัฒนาสังคม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยทางองค์กรในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง การติดต่อสื่อสารในองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยการสนับสนุน โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนอยู่ในระดับปานกลาง การสนับสนุนด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจ มีผลต่อบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นอันดับ 1 การจูงใจได้รับการคัดเลือกเป็นอันดับ 2 การติดต่อสื่อสารในองค์กรได้รับการคัดเลือกเป็นอันดับ 3 และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้รับการคัดเลือกเป็นอันดับ 4 สามารถร่วมกันทำนายผลต่อบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้ร้อยละ 45.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม และวิถีปฏิบัติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

** นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม โดยมี ผศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม มี อ.ดร.อุย วีระนาวัน และผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่ามีกระบวนการดำเนินงานต่างๆซึ่งได้หล่อหลอมรวมกันเป็นรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศมีดังนี้ 1) ศักยภาพของผู้นำมีวิสัยทัศน์ 2) โครงสร้างและการบริหารจัดการมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน 3) กระบวนการดำเนินกิจกรรมเป็นรูปธรรมมีประโยชน์ต่อสมาชิก 4) การเรียนรู้ของสมาชิก 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 6) การเสริมสร้างพลังอำนาจทำให้สมาชิกสนใจในการร่วมกิจกรรม 7) ยุทธวิธีการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก 8) การเข้าร่วมเครือข่ายสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย 9) การประชาสัมพันธ์ สื่อสารข้อมูลและติดต่อประสานงาน 10) การสนับสนุนทางสังคมเพื่อการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) Determining the factors those affect the activities of the Society of Senior Citizens Club, Nakhon Pathom Province. 2) Determining Best practice in social development activities of the Senior Citizens Club, Nakhon Pathom Province. The population of this research were 34 Senior Citizen Clubs in Nakhon Pathom. The samples used for the study were 374 the committees and the members of senior citizen club in Nakorn Pathom province, selected by using R.V. Krejcie and D.W. Morgan's table and the stratified random sampling. The data was collected during April to October 2011. The study was conducted by using both the quantitative and qualitative research approaches.

The findings were as follows

1. The organizational factors in the social activities of the senior citizens can be divided in the aspects as follow; the aspect of leadership was at the high level, aspect of participation was at the high level, the aspect of motivation, team-working and communication were at the moderate level. On the other hands, the support factors can be divided as follow; the support from public and private sectors and empowerment support were at the moderate level.

2. The empowerment that affects the role of social development activities of the senior citizens has been selected as the first. In addition, the aspect of motivation has been selected as the second; the aspect of communication within the organization has been selected as the third; and the support of the government and private sector has been selected as the fourth. All of the selected aspects could predict the development of the social activities of the senior citizens. It was 45.0 per cent, statistically significant at the .05 level.

3. The study of best practices in social development activities of senior citizens were found to be in the following pattern 1) the potential of visional leaders; 2) the structure and management with a clear division of work and responsibilities; 3) the concrete activity process must be beneficial to the members; 4) the learning capabilities the members; 5) the participation of the members; 6) the empowerment leading the members to participate in the activity freely; 7) the strategy of motivation and morale to the members; 8) the member participation in the Seniors Council of Thailand; 9) the public relations, communication and co-ordination; and 10) social support to the seniors' club activities.

บทนำ

จากการพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมามุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม ทำให้ประเทศมีความเจริญทางด้านการศึกษา และเทคโนโลยี ประชากรของประเทศมีการศึกษามากขึ้น เพื่อพัฒนากำลังคนในการรับใช้ภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้มีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ และการแพทย์มีความเจริญมากขึ้น ทำให้ประชากรของประเทศมีอายุขัยเฉลี่ยที่สูงขึ้น มีอัตราการตายลดลง และการที่ประชากรของประเทศมีการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้คนไม่นิยมมีครอบครัวและมีบุตร และรัฐก็ขาดการวางแผนโครงสร้างประชากร ส่งผลให้ประเทศที่มีการผลิตแบบทุนนิยมเกิดสภาพปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ประชากรสูงวัยมีจำนวนมากขึ้น ขณะที่คนวัยรุ่นหนุ่มสาว และวัยทำงานมีจำนวนน้อย ไม่สมดุล ทำให้ประชากรวัยทำงานต้องทำงานหนักเพื่อเลี้ยงประชากรวัยเด็ก และวัยสูงอายุ ผู้สูงอายุต้องดำรงชีพอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยลูกหลานให้การช่วยเหลือทางด้านกายภาพ ได้แก่ ที่อยู่ อาศัย อาหารการกิน และการรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย ซึ่งกลุ่มวัยรุ่น หรือวัยทำงานคิดว่าเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้ว แต่ผู้สูงอายุต้องการสิ่งมากกว่าวัตถุ นั่นคือด้านจิตใจ การยอมรับ การเห็นคุณค่าของตนเอง

ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า แต่อาจจะถูกละเลยจากคนรุ่นหนุ่มสาว หรือคนวัยทำงานถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม แม้ที่จริงแล้ว ผู้สูงอายุได้สร้างสรรคประโยชน์ให้กับสังคมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การที่คนเรามีอายุมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของร่างกายและสมองเสื่อมถอยลง ผู้สูงอายุจึงขาดความกระฉับกระเฉงและความคล่องตัว ทำให้ความสามารถในการทำงานลดน้อยลงไป บางครั้งผู้สูงอายุจึงไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในการทำกิจวัตรประจำวันได้ ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น สังคมไทยก็เปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ทำให้มีการทำงานนอกบ้านมากขึ้น มีการเปลี่ยนระบบครอบครัวจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว (พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ 2533 : 40)

ประกอบกับเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคม ทำให้สภาพของผู้สูงอายุในสังคมและครอบครัวต่ำลง รวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปตามวันเวลาทำให้การเปลี่ยนแปลงจากคนหนุ่มสาว ผู้ใหญ่เข้าสู่ผู้สูงอายุ ในด้านสังคมผู้สูงอายุถูกมองหรือได้เข้าไปในกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากกลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ใหญ่ แต่เป็นกลุ่มที่สังคมมองเป็นกลุ่มที่ไม่มีผลผลิตไร้สมรรถภาพในการผลิต และบางครั้งสังคมมองไปว่าเป็นกลุ่มที่ไม่มีประโยชน์ บางทีแม้สังคมจะไม่มองไปในแง่ลบเช่นนั้น แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง

ในทางกาย – จิต ทำให้สมรรถภาพการทำงานตกต่ำลง ผู้สูงอายุก็มองภาพตัวเองไปในเชิงลบ (บรรลุ ศิริพานิช 2538 : 26) สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ ทำให้บางคนไม่สามารถยอมรับหรือสามารถปรับตัวต่อภาวะวิกฤติเหล่านี้ได้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำจนอาจเกิดผลร้ายต่อจิตใจทำให้มีปัญหาทางจิตขึ้น

จากการศึกษาวิจัยของทวีป สมักรการไธ (ทวีป สมักรการไธ 2552 : 82) พบว่า ผู้สูงอายุต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมรูปแบบต่างๆ แต่มีปัญหาอุปสรรค เช่น มีปัญหาเรื่องพาหนะอายุมาก ภาระงานที่ทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของชมรม และสนับสนุนงบประมาณน้อย ชมรมขาดผู้มีความรู้ความสามารถเข้ามาชมรม รวมถึงยังขาดโอกาส และความมั่นใจในความสามารถของตนเองและปัญหาและอุปสรรคทั้งปัจจัยทางภายในและภายนอก และยังขาดการยอมรับจากคนในสังคม ที่มองว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ไร้ความสามารถจึงทำให้ผู้สูงอายุขาดโอกาส ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเท่าที่ควร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุมีหลายมาตรา ได้แก่ มาตรา 40 (6) มาตรา 53 และมาตรา 80 (1) ซึ่งให้สิทธิในการได้รับความคุ้มครอง ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก จัดสวัสดิการให้เหมาะสม และผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะลำบากก็ให้ได้รับการดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งปัจจุบันเน้นการให้สวัสดิการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งกระตุ้นให้องค์กรภาคประชาชนมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 : 11) อีกทั้งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัตินี้เริ่มร่างเมื่อปี 2541 และเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 โดยพระราชบัญญัตินี้ ในมาตราที่ 11 ระบุไว้ว่า ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการเป็นพิเศษแก่ผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทั้ง ด้านบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา ส่งเสริมอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสม ให้สวัสดิการ /การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและลดหย่อนค่าบริการสาธารณะ ดูแลช่วยเหลือด้านกฎหมาย การทารุณกรรมหรือถูกทอดทิ้ง ด้านที่พักอาศัย ตลอดจนสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ มปป : 3) จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ โดยการจัดสวัสดิการหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิต่าง ๆ และการคุ้มครอง ตลอดจนการสนับสนุนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่การสนับสนุนดังกล่าวเป็นการสนับสนุนทางกายภาพ ส่วนทางด้านจิตใจ รัฐยังไม่ได้มีการส่งเสริมเท่าที่ควร ผู้สูงอายุมีความต้องการทางด้านจิตใจ กล่าวคือ การยอมรับ และการเห็นคุณค่ายังมองว่าตนเองไม่ได้เป็นภาระของสังคม ตนเองมีความรู้ความสามารถที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ และประการสำคัญผู้สูงอายุในปัจจุบันเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่จะสามารถบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมได้ จึงควรที่จะนำสิ่งที่มีคุณค่าในตัวผู้สูงอายุเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือร่วมพัฒนาสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Method) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 34 ชมรม (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม 2553)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ชมรมผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 34 ชมรม โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน(R.V. Krejcie and D.W. Morgan)ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย(Simple Random Sampling)โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย คณะกรรมการบริหารชมรม 2 คน และสมาชิกชมรมจำนวน 9 คนรวมทั้งสิ้น 374 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร และปัจจัยสนับสนุน ดังนี้
 - 1.1 ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การจูงใจ การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสารในองค์กร
 - 1.2 ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การเสริมสร้างพลังอำนาจ
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ บทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 5 ด้านดังนี้ การพัฒนาสุขภาพอนามัย การพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางการส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาด้านค่านิยม ศาสนา และวัฒนธรรม การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพครอบครัว, รายได้, อาชีพเดิม, จำนวนสมาชิกในครอบครัว และภาวะสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดประเภทแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านองค์กร แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การจูงใจ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารในองค์กร เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย การพัฒนาทางการศึกษา การพัฒนาทางการ

ส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาวัฒนธรรม ค่านิยม และการพัฒนาด้านศาสนา และการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเองโดยมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหา 3) สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา คลอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมครบถ้วนของเนื้อหาในประเด็น รวมทั้งความเหมาะสมของสำนวนภาษา และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ดัชนีมีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป 5) นำแบบสอบถามที่ได้ไปการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกับกลุ่มผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.753 – 0.874

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐมเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ โดยใช้แบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนำหนังสือขออนุญาตในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) การศึกษาระดับของปัจจัยด้านองค์กร และปัจจัยสนับสนุน และบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การหาปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลหรือทำนายบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้น ความสำคัญ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

แหล่งข้อมูล

การเลือกพื้นที่ศึกษา ได้เลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Selective) โดยเลือกพื้นที่ของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกชมรมผู้สูงอายุวังตะกั่ว เนื่องจากเป็นชมรมผู้สูงอายุ ที่ได้รับรางวัล และการยอมรับว่าเป็นชมรมที่ประสบความสำเร็จ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งนอกจากนี้ยังได้รับรางวัลด้านการบริหารกิจกรรมผู้สูงอายุดีเด่นด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) สังเกตแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เอกสารการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุวังตะกั่ว เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งชมรม และการดำเนินงาน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประธานชมรมผู้สูงอายุ 2) คณะกรรมการบริหารชมรมผู้สูงอายุ 3) สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ 4) หน่วยงานราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ ในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคม ของชมรมผู้สูงอายุวังตะกั่ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ระยะเวลาสามเดือน ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ.2554 ถึง ตุลาคม พ.ศ.2554

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาคสนามตั้งแต่เริ่มลงพื้นที่โดยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทันที ขณะเก็บข้อมูลในพื้นที่และได้ทำการจดบันทึกประเด็นสำคัญ ๆ ของการสัมภาษณ์ไว้พร้อมทั้งบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการแปลข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลการบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกเสียง และจดบันทึก จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า

1. การวิเคราะห์ปัจจัยทางองค์กร แบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .68)

1.2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .68)

1.3 ปัจจัยด้านการจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .69)

1.4 ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีมในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .68)

1.5 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารในองค์กรในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .81)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยการสนับสนุนในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนของชมรมผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = .73) ปัจจัยด้านการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = .67)

3. การวิเคราะห์บทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ พบว่าบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ด้านการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .86) บทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ด้านการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = .82) บทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = .93)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยการสนับสนุนของชมรมผู้สูงอายุ พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยด้านองค์กรได้แก่ ภาวะผู้นำ (X_1) การมีส่วนร่วม (X_2) การจูงใจ (X_3) การทำงานเป็นทีม (X_4) การติดต่อสื่อสารในองค์กร (X_5) และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (X_6) การเสริมสร้างพลังอำนาจ (X_7) ที่ส่งผลหรือทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation Coefficient) ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยสนับสนุนกับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตัวแปร (n = 346)	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	Y
X_1	1	.720*	.624*	.643*	.598*	.413*	.586*	.461*
X_2		1	.783*	.728*	.684*	.556*	.669*	.505*
X_3			1	.753*	.627*	.553*	.624*	.540*
X_4				1	.683*	.562*	.693*	.477*
X_5					1	.521*	.719*	.419*
X_6						1	.607*	.484*
X_7							1	.627*
Y								1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .461 การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .505 การจงใจมีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .540 การทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .477 การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .419 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .484 การเสริมสร้างพลังอำนาจ มีความสัมพันธ์กับบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .627

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลหรือทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ตัวแปรทำนาย	R	R ²	Adj R ²	R ² change	b	B	t
การเสริมสร้างพลังอำนาจ (X ₇)	.627	.393	.391	.393	.664	.524	8.144*
การจงใจ (X ₃)	.655	.429	.426	.036	.297	.265	4.715*
การติดต่อสื่อสารในองค์กร(X ₅)	.665	.442	.437	.013	.204	.184	3.002*
การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (X ₆)	.671	.450	.443	.008	.116	.116	2.189*
Constant(a) = .270 S.E. = .440 Over all F = 69.712*							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจ (X₇) ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายการมีบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 39.30 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 8.144 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจงใจ (X₃) เป็นตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 4.715 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ซึ่งสามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้ร้อยละ 42.9 การติดต่อสื่อสารในองค์กร(X_5) เป็นตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.3 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 3.002 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้ร้อยละ 44.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (X_6) ได้รับคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 4 สามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 โดยมีค่า t-test เท่ากับ 2.189 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุได้ร้อยละ 45.0 และสามารถเขียนเป็นสมการการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .270 + .664 (\text{การเสริมสร้างพลังอำนาจ}) + .297 (\text{การจูงใจ}) + .204 (\text{การติดต่อสื่อสารในองค์กร}) + .116 (\text{การสนับสนุน}$$

จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน)

ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .524 Z (\text{การเสริมสร้างพลังอำนาจ}) + .265 Z (\text{การจูงใจ}) + .184 Z (\text{การติดต่อสื่อสารในองค์กร}) + .116 Z (\text{การ}$$

สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน)

ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่า

วิธีปฏิบัติที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ผู้นำขององค์กรมีศักยภาพในการดำเนินงาน โดยประธานชมรมผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในการชักชวนโน้มน้าวให้สมาชิกเกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชมรมและเป็นผู้ดำเนินการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องได้เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ของชมรม เป็นการสร้างความต้องการให้ผู้สูงอายุเกิดการรวมกลุ่มโดยสมัครใจซึ่งมีผลให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ชมรมผู้สูงอายุมีโครงสร้างและการบริหารจัดการแบบระบบราชการ โครงสร้างของชมรมผู้สูงอายุบ้านวังตะกั่ว ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณุกและกรรมการ ซึ่งทำให้การดำเนินงานของชมรมเป็นไปอย่างมีระบบแต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกมีลักษณะเป็นแนวนราบ (Horizontal) การมอบหมายหน้าที่ของประธานชมรมต่อคณะกรรมการคนอื่น เป็นไปในลักษณะการขอความร่วมมือ

ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า สมาชิกของชมรมส่วนหนึ่งมีประสบการณ์ด้านการดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มมาก่อน ด้วยการเป็นคณะกรรมการของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านและได้รับเลือก

เป็นสมาชิกของชมรม จึงมีส่วนช่วยในการดำเนินงานของชมรม ด้านวิธีการจูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุของสมาชิก พบว่า ชมรมมีวิธีการจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิกโดยให้มีการออกกำลังกายร่วมกันเป็นประจำโดยมีกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เป็นตัวจูงใจ นอกจากนี้ยังมีกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สำหรับสมาชิกอีกด้วย มีการมอบรางวัลให้กับสมาชิกเพื่อเชิดชูเกียรติสมาชิกในโอกาส

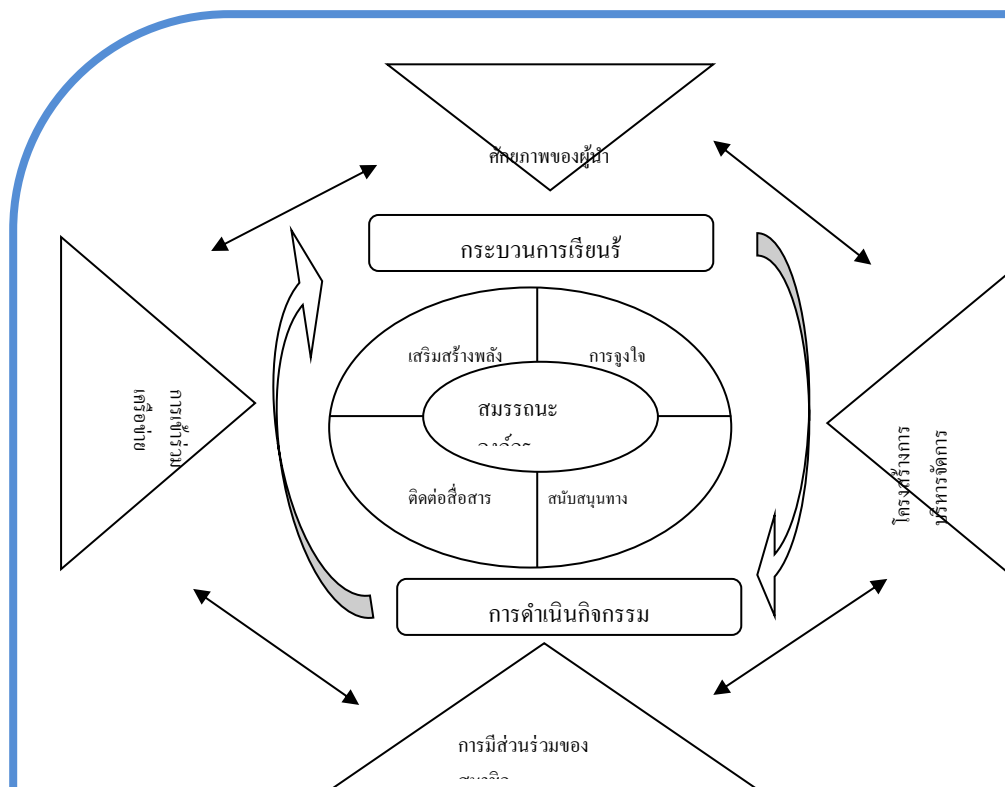
ด้านการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุของสมาชิก จากการสัมภาษณ์ พบว่า ชมรมมีการประชาสัมพันธ์ มีการจัดตั้งประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน หมู่ละ 2 คน ชมรมมีการแนะนำความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุแก่ครอบครัวและผู้อยู่รอบข้าง จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุของสมาชิกจากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการบำนาญ ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ความสามารถบริหารชมรมได้เป็นอย่างดี มีความภาคภูมิใจที่ตนได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งต่างๆและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสมาชิก

การสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุของสมาชิกจากการสัมภาษณ์ พบว่า มีการสนับสนุนจากครอบครัว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ลูกหลานของผู้สูงอายุหลายคนยอมรับในประโยชน์ของชมรมผู้สูงอายุที่มีต่อผู้สูงอายุในครอบครัวซึ่งมีประโยชน์ในสิ่งที่พวกเขาไม่สามารถให้แก่ผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสมาชิกผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยนั้น ทำให้ได้ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุอื่นๆและได้นำกลับมาถ่ายทอดแก่สมาชิกพร้อมทั้งนำมาประยุกต์วิธีการดำเนินงานและกิจกรรมของชมรมให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน กระบวนการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุมีความชัดเจน มีการประชุมทำความเข้าใจกันระหว่างกรรมการบริหาร ชมรมมีการประชุมสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน โดยในแต่ละเดือนจะมีกิจกรรมที่หลากหลายให้สมาชิกได้ทำร่วมกิจกรรมที่สำคัญของทางชมรม ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย กิจกรรมการพัฒนาด้านการศึกษา กิจกรรมพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมการพัฒนาด้านค่านิยม ศาสนา และวัฒนธรรม กิจกรรมการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมเกิดขึ้นในชมรมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรม

ความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุบ้านวังตะกู สามารถวัดได้จากการมีกิจกรรมเกิดขึ้นในชมรมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง พ.ศ.2550 จนถึงปัจจุบันซึ่งทำให้ชมรมผู้สูงอายุฯ ประสบความสำเร็จ ได้รับเกียรติบัตร รองชนะเลิศอันดับ 2 ของเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการสุขภาพผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม ประจำปี 2551 และได้รับเกียรติบัตรในโครงการขยายงานสุขภาพจิตในชุมชน ในการประชุมวิชาการงานสุขภาพจิตชุมชน จังหวัดนครปฐม ประจำปี 2552 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปรูปแบบการปฏิบัติที่ดีของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ดังแผนภูมิที่ 1 ได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 สรุปรูปแบบการปฏิบัติที่ดีของชมรมผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ปัจจัยด้านองค์กรและปัจจัยการสนับสนุนของชมรมผู้สูงอายุ ที่ส่งผลหรือทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ จังหวัดนครปฐม พบว่า

การเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นตัวแปรอันดับ 1 ที่มีประสิทธิภาพสามารถทำนายบทบาทการร่วมกิจกรรมการพัฒนาสังคมของชมรมผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 39.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การที่เปิดโอกาสให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้ประชุมร่วมกันมีการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน จะช่วยให้สมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าในการปฏิบัติงานของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอาภากร เปรี้ยวนัม (2548:19) การที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินงานนั้น ก็จะช่วยใ้บุคลากรมีความรู้สึกของการรับผิดชอบในงานของตนเองมากขึ้น เพราะมีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับผูกพันในฐานะที่ตนเองได้นำเสนอแนวคิด แล้วได้นำมาปฏิบัติในสถานการณ์จริง และได้มีโอกาสในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยในการสร้างความสุขในการทำงานมากขึ้น ดังนั้นการเสริมสร้างพลังอำนาจจึงเป็นเสมือนแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ซีกัลป์ และการด์เนอร์ (Siegal and Gardner 2000, อ้างถึงใน คณิต เขียววิชัย 2551:21) การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ให้คุณค่าต่อความร่วมมือ และความสำเร็จแบบองค์รวม (Collective

Success) จะช่วยให้แต่ละคนรู้สึกว่าการทำงานของตนมีคุณค่า นอกจากนั้นในด้านของการสื่อสาร การให้คำแนะนำที่ทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชารู้สึกในคุณค่าของตน และลดช่องว่างระหว่างชนชั้น จะช่วยให้บุคลากรรู้สึกมีพลังอำนาจ

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชมรมส่งผลต่อความเข้มแข็งของชมรม จากการศึกษาพบว่า สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ สนับสนุนเงินหรือสิ่งของให้แก่ชมรมตามความสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมและติดตามการประเมินผลที่ทางชมรมจัดขึ้น ซึ่งทางชมรมจะมีการจัดประชุมทั้งสมาชิกและ คณะกรรมการบริหารชมรมอย่างต่อเนื่อง ข้อนี้สอดคล้องกับแนวคิดของปารีชาต วลัยเสถียรและคณะ (2543:120) ที่ได้อธิบายไว้ว่าการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปจะประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโดยสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าไปร่วมบริหาร การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกส่งผลต่อความสามัคคีของชุมชน จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุและหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องทำให้ชาวบ้านในชุมชนวังตะกั่ว เกิดความรู้สึกสามัคคีต่อกันสามารถอยู่ร่วมกันอย่างฉันท์พี่น้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารชมรมได้กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกิจกรรมและพัฒนาชมรมในลักษณะของ “ตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน” แก่นำของชมรมผู้สูงอายุนี้นี้ทำงานด้วยความมุ่งมั่น จริงใจ ทำให้ความสามัคคีเกิดขึ้นในส่วนรวมที่ไม่ได้เป็นการพัฒนามนุษย์เพื่อต้องการส่งผลแค่เพียงหน้าตาของมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความศรัทธาในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ จึงควรส่งเสริมศักยภาพของผู้นำ คณะกรรมการบริหารและสมาชิก ในการสร้างความรู้สึกรถึงการเป็นผู้ที่มีคุณค่า เพื่อพัฒนากิจกรรมของชมรมให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน
2. จากการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกผู้สูงอายุเป็นปัจจัยหนึ่งแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ดังนั้นการกำหนดรูปแบบกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุควรตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมขึ้นมา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการด้านสุขภาพ (Health Knowledge Management) ที่นำไปสู่ความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงด้านปัจจัยของชมรมผู้สูงอายุตั้งแต่เริ่มต้นของการจัดตั้งชมรมจนถึงปัจจุบัน โดยศึกษาภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

อ้างอิง

ภาษาไทย

คณิต เขียววิชัย. (2531). **หลักนันทนาการ**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

คณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2544). **ความฝัน ความจริง ระบบสุขภาพภาคประชาชน**.

ม.ป.พ.

บรรลุ ศิริพานิช. (2538). **คู่มือผู้สูงอายุ ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ประเวศ วะสี. (2541). **บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัฒน์ชีวิตและสังคม**. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ :

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พิธีสิทธิ์ คำวนศิลป์ และคณะ .(2542). **การประเมินนโยบายและแผนงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ**

กระทรวงสาธารณสุข . พระธรรมขันธ์ : ขอนแก่น .

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาสุขภาพ**

แห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10(พ.ศ. 2550- 2554).

กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2537).**คู่มืออบรมอาสาสมัครสาธารณสุข**. ขอนแก่น:

พิมพ์ที่ หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

Dasgupta P. and Serageldin I.(1999). **Social Capital :A Multifaceted Perspectives**.

D.C.World Bank: Washington.

Dubos, R. (1965).**Man Adapting**.Yale University Press: New Haven.

Erwin, William. (1976).**Participation Mannagement :Concept, Theory,and**

Implementation. Ga : Georgia State University: Atlanta.

Green, Lawrence W. (1974). **Health Education Planning A Diagnostic Approach**.Mafield:

Califarma.

Poplin, Danis E.(1979). **Communities : A Survey of Theories and Methods of Research**.

The Macmillan Company: New York.